

ЗАТВЕРДЖУЮ

Доктор Центральноукраїнського
державного університету
імені Володимира Винниченка

доктор юридичних наук, професор

Сигей СОБОЛЬ

«04» грудня 2025 року

ВИСНОВОК

**про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів
дисертації Миронюка Віталія Григоровича «Формування управлінської
компетентності майбутніх фахівців ДСНС»,
поданої на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук зі
спеціальності 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти**

Витяг з протоколу фахового семінару кафедри освітніх наук
Центральноукраїнського державного університету імені Володимира Винниченка
від 04 грудня 2025 року.

ПРИСУТНІ на фаховому семінарі члени кафедри освітніх наук
Центральноукраїнського державного університету імені Володимира Винниченка:

– Філоненко Оксана Володимирівна, доктор педагогічних наук, професор,
в. о. завідувача кафедри освітніх наук.

– Дубінка Микола Михайлович, доктор педагогічних наук, доцент, доцент
кафедри освітніх наук.

– Окольніча Тетяна Володимирівна, доктор педагогічних наук, професор,
професор кафедри освітніх наук.

– Бабенко Тетяна Василівна, кандидат педагогічних наук, доцент, доцент
кафедри освітніх наук.

– Ляшенко Ростислав Олександрович, кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри освітніх наук.

– Черненко Олександр Володимирович, кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри освітніх наук.

– Неборак Катерина Олександрівна, ст. викладач кафедри освітніх наук.

Інші присутні на засіданні фахового семінару кафедри освітніх наук
Центральноукраїнського державного університету імені Володимира
Винниченка:

– Миронюк Віталій Григорович, здобувач.

– Лещенко Геннадій Анатолійович доктор педагогічних наук, професор, в. о.
завідувача кафедри спортивних ігор та масових видів спорту
Центральноукраїнського державного університету імені Володимира Винниченка.

– Рацул Олександр Анатолійович, доктор педагогічних наук, професор,
професор кафедри спеціальної Центральноукраїнського державного університету

імені Володимира Винниченка.

Порядок денний: обговорення основних наукових результатів дисертації Миронюка Віталія Григоровича «Формування управлінської компетентності майбутніх фахівців ДСНС», поданої на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук зі спеціальності 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти.

Рецензенти:

Дубінка Микола Михайлович, доктор педагогічних наук, доцент, доцент кафедри освітніх наук Центральноукраїнського державного університету імені Володимира Винниченка.

Бабенко Тетяна Василівна, кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри освітніх наук Центральноукраїнського державного університету імені Володимира Винниченка.

Головуючий на засіданні фахового семінару – Дубінка Микола Михайлович, доктор педагогічних наук, доцент, доцент кафедри освітніх наук Центральноукраїнського державного університету імені Володимира Винниченка.

Шановні члени кафедри, запрошені. Розпочинаємо засідання: на порядку денному обговорення основних наукових результатів дисертації Миронюка Віталія Григоровича «Формування управлінської компетентності майбутніх фахівців ДСНС», поданої на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук зі спеціальності 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти.

Дисертація виконана відповідно до науково-дослідної теми кафедри педагогіки та менеджменту освіти Центральноукраїнського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка (нині кафедра освітніх наук Центральноукраїнського державного університету імені Володимира Винниченка) «Соціально-професійне становлення особистості» (реєстраційний № 0116U003481). Тему дисертаційного дослідження затверджено вченою радою Кіровоградського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка (протокол № 3 від 28 вересня 2015 р.).

Науковий керівник: Філоненко Оксана Володимирівна, доктор педагогічних наук, професор, в. о. завідувача кафедри освітніх наук.

Для викладу основних положень дисертаційного дослідження слово надається В. Г. Миронюк.

Миронюк В. Г.: Шановні члени кафедри, присутні дозвольте представити результати дисертаційного дослідження на тему: «Формування управлінської компетентності майбутніх фахівців ДСНС».

Для успішної діяльності фахівців у галузі безпеки людини в сучасних умовах недостатньо лише професійних знань, оскільки сьогодення вимагає науково обґрунтованих управлінських дій керівників підрозділів ДСНС, від результативності яких залежить готовність особового складу до виконання завдань, пов'язаних із порядком людей у надзвичайних ситуаціях. Соціальне замовлення на підготовку майбутніх фахівців служби цивільного захисту демонструє запит суспільства на висококваліфікованих, інтелектуально та фізично активних фахівців служби ДСНС України, готових до управлінської діяльності.

Відповідно до Стратегії національної безпеки України, розвиток ДСНС має забезпечити підвищення її спроможності щодо ефективного управління єдиною

державною системою цивільного захисту населення, оснащення підрозділів сучасними видами техніки, засобами і спорядженням, оптимізацію розміщення її структур, упровадження системи екстреної допомоги, підготовки та просвіти громадян щодо норм і правил поведінки в надзвичайних ситуаціях.

Формування управлінської компетентності майбутніх фахівців ДСНС є одним із ключових завдань професійної підготовки фахівців у цій галузі. У сучасних умовах зростає роль керівників, здатних приймати оперативні та обґрунтовані рішення в екстремальних ситуаціях, координувати роботу підрозділів, забезпечувати ефективну комунікацію та взаємодію між різними службами. Це зумовлює необхідність цілісної підготовки до управлінської діяльності майбутніх фахівців ДСНС, розвитку їх управлінських знань, умінь і професійно-особистісних характеристик, комплексного підходу до формування їхньої управлінської компетентності.

У зв'язку з цим в останні роки підвищується інтерес учених до проблеми формування управлінської компетентності майбутніх фахівців ДСНС, які повинні володіти не лише професійними знаннями, але й бути підготовленим до управлінської діяльності.

Українські вчені суголосні в тому, що у суспільстві зростають вимоги до керівників управлінь ДСНС і підрозділів цивільного захисту як інтелектуальної еліти суспільства, ефективних менеджерів, компетентних у галузі безпеки людини.

Виявлені дослідження відтворюють багатоаспектність управлінської діяльності фахівців ДСНС, демонструючи реальні запити сучасного суспільства на висококваліфікованих фахівців служби ДСНС України з високим рівнем сформованості управлінської компетентності. Водночас, у науковій літературі відсутнє чітке розуміння основних складових управлінської компетентності майбутніх фахівців ДСНС та педагогічних умов її формування. Натомість вважаємо, що ЗВО має забезпечити якісну підготовку нової генерації фахівців-лідерів цього профілю, здатних до управлінської діяльності.

У результаті вивчення проблеми формування управлінської компетентності майбутніх фахівців ДСНС було виявлено низку суперечностей:

– на *соціально-педагогічному рівні* – між об'єктивною потребою цілеспрямованого й ефективного формування управлінської компетентності майбутніх фахівців ДСНС та реальним станом сформованості управлінської компетентності у випускників ЗВО, що здійснюють підготовку фахівців зазначеного профілю;

– на *науково-теоретичному рівні* – між необхідністю теоретичного обґрунтування процесу формування управлінської компетентності майбутніх фахівців ДСНС та відсутністю чіткої інтерпретації у наукових джерелах сутності, основних складових управлінської компетентності, механізмів й умов її формування в умовах ЗВО;

– на *науково-методичному рівні* – між необхідністю цілеспрямованого формування управлінської компетентності майбутніх фахівців ДСНС і

недостатньою розробленістю необхідних технологій, які забезпечать цілісність, системність і якість зазначеного процесу на технологічному рівні.

Мета дослідження полягає в розробленні, теоретичному обґрунтуванні та експериментальній перевірці ефективності моделі та педагогічних умов формування управлінської компетентності майбутніх фахівців ДСНС.

Відповідно до поставленої мети сформульовано такі **завдання дослідження**:

1. Проаналізувати методологічні підходи та принципи до дослідження проблеми формування управлінської компетентності майбутніх фахівців ДСНС.

2. Здійснити теоретичний аналіз понятійно-термінологічного апарату дослідження.

3. Виокремити та охарактеризувати структурно-компонентний склад, критерії, показники та рівні сформованості управлінської компетентності майбутніх фахівців ДСНС.

4. Обґрунтувати педагогічні умови й спроектувати структурно-функціональну модель формування управлінської компетентності майбутніх фахівців ДСНС.

5. Експериментально перевірити ефективність моделі та педагогічних умов формування управлінської компетентності майбутніх фахівців ДСНС.

Об'єкт дослідження – процес формування управлінської компетентності майбутніх фахівців ДСНС.

Предмет дослідження – педагогічні умови та структурно-функціональна модель формування управлінської компетентності майбутніх фахівців ДСНС.

Дозвольте не зупинятися на інших елементах наукового апарату, а перейти до викладу змісту основних результатів роботи.

Відповідно до *першого завдання* обґрунтовано методологічні підходи та принципи до дослідження проблеми формування управлінської компетентності майбутніх фахівців ДСНС.

Методологічною основою проблеми формування управлінської компетентності майбутніх фахівців ДСНС є сукупність наукових підходів (системного, компетентнісного, середовищного, комунікативного, особистісно орієнтованого та діяльнісного) та принципів (систематичності, цілеспрямованості, пріоритетності, адаптивності, суб'єктності, інтерактивності, результативності).

Комплексне застосування визначених методологічних підходів і принципів уможливорює різновекторний аналіз проблеми дослідження і синтез його результатів в обґрунтуванні педагогічних умов, розробці структурно-функціональної моделі формування управлінської компетентності майбутніх фахівців ДСНС.

Згідно *другого завдання* на основі проведеного теоретичного аналізу наукових праць здійснено системний аналіз ключових понять проблеми дослідження: «управління», «управлінська діяльність», «керівник», «майбутній фахівець ДСНС», «компетентність», «управлінська компетентність», «управлінська компетентність майбутнього фахівця ДСНС», «формування управлінської компетентності майбутнього фахівця ДСНС».

Запропоновано авторське визначення управлінської компетентності

майбутніх фахівців ДСНС, яку трактуємо як інтегральну особистісно-професійну характеристику, що включає здатність ефективно вирішувати професійні завдання, активно використовуючи наявні управлінські знання, уміння, навички, досвід та професійно-управлінські якості. Отже, управлінська компетентність є збалансованою єдністю теоретичних знань майбутніх фахівців ДСНС та їх практичного застосування при вирішенні конкретних управлінських завдань.

Уважаємо, що стосовно управлінської компетентності майбутнього фахівця ДСНС необхідно використовувати саме термін «формування», що розуміється як додання структурованої форми управлінській компетентності, або як конструювання нової, цілісної управлінської компетентності, якої немає ще в здобувачів освіти, але яка може бути створена при цілеспрямованому, науковому підході до даної проблеми. Формування управлінської компетентності майбутніх фахівців ДСНС розглядається як цілісний динамічний процес, спрямований на набуття теоретичних знань, практичних умінь і способів організації професійної діяльності, управлінських якостей у процесі професійної підготовки, що відповідає запитам суспільства на висококваліфікованих фахівців служби ДСНС України з високим рівнем сформованості управлінської компетентності.

Відповідно до *третього завдання* виокремлено й схарактеризовано структурно-компонентний склад, критерії, показники та рівні сформованості управлінської компетентності майбутніх фахівців ДСНС.

Обґрунтовано структуру управлінської компетентності майбутніх фахівців ДСНС, яка складається з п'яти взаємопов'язаних компонентів: ціннісно-мотиваційного, когнітивного, особистісного, діяльнісного та рефлексивного. На їх основі визначено критерії: аксіологічно-мотиваційний із показниками вияву (спрямованість на інших людей, прагнення принести користь суспільству, мотиваційно-ціннісна готовність до управлінської діяльності; розуміння мотивів володіння управлінською компетентністю; мотивація до самовдосконалення); когнітивний з показниками вияву (знання та розуміння важливості управлінської компетентності у своїй професійній діяльності; усвідомлення цілей, завдань і змісту управлінської діяльності в процесі професійної діяльності; знання основних закономірностей і механізмів управлінської діяльності; уявлення про структуру та засоби реалізації управлінської діяльності), діяльнісно-рефлексивний з показниками вияву (готовність брати відповідальність та здійснювати управлінські дії; здатність до прийняття рішень в процесі професійної діяльності; вміння здійснювати організацію та управління колективом; ефективно вирішувати виникаючі професійні завдання; спрямованість на досягнення мети, результату; стресостійкість під час прийняття управлінських рішень; рефлексивні вміння (вміння організовувати, проектувати свою управлінську діяльність, аналізувати свої помилки та недоліки в роботі, здійснювати самоконтроль, самоорганізацію, саморозвиток тощо; здатність керувати власною діяльністю з метою підвищення її ефективності)).

Відповідно до зазначених критеріїв, схарактеризовано рівні сформованості управлінської компетентності майбутніх фахівців ДСНС: високий, середній, низький.

Згідно *четвертого завдання* обґрунтовано педагогічні умови й спроектовано

структурно-функціональну модель формування управлінської компетентності майбутніх фахівців ДСНС.

Перша педагогічна умова спрямована на створення відповідних умов в освітньому середовищі ЗВО для розвитку управлінських якостей майбутніх фахівців ДСНС, що забезпечують ефективність їх діяльності загалом та управлінської зокрема. Виокремлено такі групи управлінських якостей, які сприяють формуванню управлінської компетентності майбутніх фахівців ДСНС та забезпечують якісне виконання управлінських функцій: лідерські, інтелектуально-креативні, комунікативні, організаторсько-ділові, емоційні, морально-вольові якості, здатність до саморозвитку і самовдосконалення. Ці якості формуються через професійну підготовку, практичний досвід і саморозвиток, а також є важливими для забезпечення високого рівня організації, координації та прийняття рішень у надзвичайних ситуаціях. Сформовані управлінські якості, з одного боку, є запорукою успішного здійснення професійної діяльності, а з іншого – сприяють формуванню активної соціальної позиції фахівців ДСНС і ефективному вирішенню професійно-управлінських завдань.

Друга педагогічна умова спрямована на впровадження інтерактивних методів й форм освітнього процесу з метою залучення майбутніх фахівців ДСНС до активного процесу формування управлінської компетентності. З'ясовано, що інтерактивні методи (моделювання професійно-управлінських ситуацій, ділові ігри, дослідницькі методи, кейс-стаді, проекти, мозковий штурм, методи рефлексивного аналізу, тренінги тощо) завдяки активізації комплексної взаємодії всіх суб'єктів навчання, створюють сприятливе освітнє середовище для формування та вдосконалення управлінської компетентності майбутнього фахівця ДСНС. Інтерактивні методи дозволяють здобувачам освіти відчути себе безпосередніми учасниками процесів управління, що сприяє розвитку критичного мислення, умінню аналізувати ризики та визначати оптимальні шляхи реагування в різних ситуаціях. Упровадження інтерактивних методів й форм в підготовку фахівців ДСНС створює умови для підготовки фахівців нової формації, які володіють сучасними способами ліквідації пожеж, порятунку людей і мають високого рівня сформованості управлінської компетентності.

Третя педагогічна умова передбачає застосування інформаційно-комунікаційних технологій під час формування управлінської компетентності майбутніх фахівців ДСНС. Встановлено, що активне використання сучасних ІКТ (мережевих інформаційних технологій, цифрових тренажерів та комп'ютерних віртуальних симуляторів, геоінформаційних систем, дистанційних платформ та систем електронного навчання тощо) в освітньому процесі сприяє кращому засвоєнню знань, розвитку аналітичних, організаційних й комунікативних умінь, формуванню професійно-управлінських якостей у здобувачів освіти. Майбутній фахівець ДСНС, який ефективно володіє ІКТ, уміє працювати з інформацією, має прогресивний стиль мислення, принципово інакше підходить до оцінки проблем і організації своєї діяльності.

Спроектовано структурно-функціональну модель формування управлінської компетентності майбутніх фахівців ДСНС, що включає такі взаємопов'язані блоки: цільовий (мета і завдання), теоретико-методологічний (підходи, принципи,

зміст та структура управлінської компетентності, педагогічні умови), процесуально-технологічний (етапи, форми, методи та засоби навчання, діагностичний інструментарій (критерії, показники та рівні сформованості управлінської компетентності)), які забезпечують орієнтацію всіх складових професійної підготовки на формування управлінської компетентності майбутніх фахівців ДСНС.

Відповідно до *п'ятого завдання* експериментально перевірено ефективність моделі та педагогічних умов формування управлінської компетентності майбутніх фахівців ДСНС.

Ефективність реалізації педагогічних умов і розробленої структурно-функціональної моделі формування управлінської компетентності майбутніх фахівців ДСНС було визначено за допомогою методу математичної статистики, з використанням t-критерію Стьюдента. Зіставлення результатів експериментальної роботи показало, що рівень сформованості управлінської компетентності майбутніх фахівців ДСНС за кожним із критеріїв вищий у експериментальних групах у порівнянні з контрольними. Позитивна динаміка підтверджує результативність впливу розробленої структурно-функціональної моделі та педагогічних умов її реалізації в формуванні управлінської компетентності майбутніх фахівців ДСНС.

Проведене дослідження не вичерпує всіх аспектів означеної проблеми. Перспективним напрямом є вивчення, узагальнення та впровадження зарубіжного досвіду щодо формування управлінської компетентності майбутніх фахівців ДСНС; вирішення питань формування управлінської компетентності майбутніх фахівців ДСНС в умовах неперервної освіти.

Дякую за увагу!

Здобувачу було задано **11 запитань**, на які доповідач надав обґрунтовані відповіді та пояснення.

Запитання задавали:

1. Окольніча Тетяна Володимирівна, професор кафедри освітніх наук, доктор педагогічних наук, професор. Шановний Віталію Григоровичу, конкретизуйте як виокремлені у дослідженні методологічні підходи сприяли реалізації завдань Вашого дослідження?

Миронюк В. Г: Дякую за запитання. Використання *системного підходу* (зумовлює розгляд досліджуваного процесу як сукупність взаємопов'язаних і взаємозалежних компонентів та забезпечує комплексність, практичну спрямованість, індивідуалізацію та мотиваційне підґрунтя процесу формування управлінської компетентності), *компетентнісного підходу* (інтегрує знання, практичні уміння, навички та ціннісні установки, формуючи в майбутніх фахівців ДСНС здатність бути лідерами у своїй професійній діяльності, дозволяє створити умови для цілісного розвитку їхньої управлінської компетентності у процесі професійної підготовки), *комунікативного підходу* (сприяє підвищенню рівня командної взаємодії та лідерської комунікації в екстремальних умовах, формуванню культури професійного спілкування та толерантного ставлення до співрозмовників; розвитку умінь ефективно розв'язувати конфліктні ситуації та налагоджувати взаємовідносини у колективі, забезпеченню інтеграції

комунікативних знань, умінь та навичок у процес прийняття управлінських рішень), *середовищного підходу* (передбачає створення освітньо-розвивального середовища ЗВО, яке сприяє формування управлінської компетентності майбутніх фахівців ДСНС), *особистісно-орієнтованого підходу* (забезпечує умови для формування у майбутніх фахівців ДСНС позитивного, емоційного ставлення до себе як до суб'єкта освітньої діяльності, спрямованої на оволодіння майбутньою професією, особистісний розвиток і самореалізацію в професійній сфері; сприяє розвитку їхніх управлінських якостей, розкриттю лідерського потенціалу), *діяльнісного підходу* (уможливорює практичну спрямованість навчання, активізує пізнавальну діяльність здобувачів освіти, формує комунікативні й організаторські уміння, сприяє розвитку критичного мислення та ціннісних орієнтацій, дозволяє майбутнім фахівцям ДСНС глибше зрозуміти професійні завдання та виробити компетентності, необхідні для їх вирішення).

2. Окольнича Тетяна Володимирівна, професор кафедри освітніх наук, доктор педагогічних наук, професор. Шановний Віталію Григоровичу, розкрийте зміст принципів, на яких ґрунтується Ваше дослідження.

Миронюк В. Г: Дякую за запитання. Дослідження ґрунтується на принципах систематичності, цілеспрямованості, пріоритетності, адаптивності, суб'єктності, інтерактивності, результативності.

Принцип систематичності передбачає формування управлінської компетентності майбутніх фахівців ДСНС як компонента системи професійної компетентності майбутнього фахівця. Крім того, реалізація цього принципу означає структурування проблеми та її розв'язання, урахування зовнішніх і внутрішніх взаємозв'язків, взаємозалежностей структури управлінської компетентності майбутніх фахівців цієї галузі. *Принцип цілеспрямованості* передбачає постановку мети та узгодження її з освітніми завданнями, спрямованими на формування управлінської компетентності майбутніх фахівців ДСНС. *Принцип пріоритетності* передбачає визначення пріоритетних поточних освітніх завдань при формуванні управлінської компетентності майбутніх фахівців ДСНС. *Принцип адаптивності* передбачає здатність адаптуватися/змінюватися в залежності від обставин, пов'язаних із прийняттям управлінських рішень з метою поліпшення якості своєї діяльності. *Принцип суб'єктності* сприяє розв'язанню проблем, пов'язаних із формуванням готовності до виконання складних завдань у надзвичайних ситуаціях і забезпечує розвиток управлінських якостей, критичного мислення та здатності до самостійного прийняття рішень. *Принцип інтерактивності* розглядається як активна взаємодія між суб'єктами освітнього процесу, що передбачає використання інтерактивних технологій у процесі формування управлінської компетентності майбутніх фахівців ДСНС. *Принцип результативності* передбачає здатність досягати ефективних результатів в конкурентних умовах освітнього процесу та забезпечує досягнення високого рівня професійної підготовки.

3. Рацул Олександр Анатолійович, професор кафедри спеціальної освіти, доктор педагогічних наук, професор. Шановний Віталію Григоровичу, праці яких вчених послужили теоретичним підґрунтям для вивчення проблеми дослідження?

Миронюк В. Г: Дякую за запитання. Теоретичні та практичні засади професійної підготовки фахівців для ДСНС України розкрито в наукових доробках вітчизняних науковців О. Бикової, В. Бут, Н. Вовка, Н. Вовчастої, В. Гори, М. Дементя, А. Демченко, Л. Дідуха, О. Дячкової, О. Євсюкова, Н. Кибальної, Д. Кисленка, Б. Ковалишина, М. Козяра, О. Колесніченка, М. Кришталя, М. Кусія, Н. Кучеренка, М. Логачова, Л. Мохнара, А. Нестеренка, І. Овчарука, М. Омельченка, С. Осипенка, Ю. Панімаша, С. Парталіяна, О. Парубка, Ю. Приходько, В. Покалюка, В. Садкового, О. Сафоненко, О. Стельмаха, О. Тімченка, Т. Ткаченка, М. Фомича, І. Шеханіна, Є. Школяр та ін.

Формування професійних компетентностей фахівців ДСНС України вивчали (В. Архипенко, І. Візнюк, О. Іващенко, М. Коваль, М. Купчак, Ю. Ненько, І. Ножко, А. Майборода, Л. Майтвійчук, М. Омельченко, К. Пасинчук, М. Пелипенко, В. Ротар, Р. Сірко, Ю. Таймасов, Т. Ткаченко, М. Фомич та ін.).

Окремі аспекти управлінської діяльності фахівців оперативно-рятувальної служби цивільного захисту розглядали А. Балицька, Ю. Грицюк, В. Кузиляк, І. Малець, Ю. Панімаш, О. Повстин, В. Покалюк, Т. Рак, А. Саміло, Ю. Царьов та ін. Питання формування управлінської компетентності в майбутніх офіцерів пожежної безпеки у процесі професійної підготовки досліджували: В. Безсонов, О. Болотин, В. Брагін, В. Гречка, Т. Данилова, Т. Ілюшина, В. Король, І. Лаухіна, А. Литвин, Е. Лук'янчиков, Ю. Панков, Р. Ратушний, М. Северінта та ін.

4. Рацул Олександр Анатолійович, професор кафедри спеціальної освіти, доктор педагогічних наук, професор. Шановний Віталію Григоровичу, коротко схарактеризуйте структурні компоненти управлінської компетентності майбутнього фахівця ДСНС.

Миронюк В. Г: Дякую за запитання. На основі результатів аналізу наукової літератури розкрито складові управлінської компетентності майбутнього фахівця ДСНС: ціннісно-мотиваційна, когнітивна, діяльнісна, особистісно-рефлексивна.

Ціннісно-мотиваційний компонент для працівників ДСНС є основою для формування управлінських якостей, оскільки їхня діяльність пов'язана з високим рівнем відповідальності, необхідністю швидкого реагування та підтримкою безпеки суспільства. Керівник ДСНС має бути прикладом для інших, демонструючи відданість цінностям гуманізму, справедливості та професіоналізму. Лідер, який керується чіткими цінностями та високою мотивацією, здатен надихати підлеглих, створюючи атмосферу довіри та співпраці. Цінності, такі як відповідальність і самопожертва, допомагають лідеру бути виваженим і приймати обґрунтовані рішення в складних ситуаціях). *Когнітивний компонент* управлінської компетентності майбутніх фахівців ДСНС передбачає опанування системою знань про управлінську діяльність як провідну діяльність майбутнього фахівця в процесі професійної діяльності, про засоби та форми професійного самовдосконалення, узагальнення і трансляцію досвіду, а також самопрезентацію. *Діяльнісний компонент* забезпечує практичну реалізацію управлінських функцій, лідер ДСНС має не лише знати, як діяти, але й уміти застосовувати ці знання на практиці, сприяє ефективній координації команди (уміння чітко розподіляти завдання та контролювати їх виконання підвищує ефективність роботи в надзвичайних ситуаціях), допомагає адаптуватися до

нестандартних умов (практичні уміння й навички дозволяють швидко реагувати на зміни та знаходити оптимальні рішення), підвищує впевненість у діях (регулярне відпрацювання управлінських навичок формує впевненість у власних силах і знижує ризик помилок у надзвичайних ситуаціях). *Особистісно-рефлексивний компонент* передбачає формування у фахівців умінь аналізувати власний стиль управління, адаптувати його до конкретних умов та вдосконалювати на основі отриманого досвіду. Завдяки рефлексії майбутні фахівці ДСНС вчаться бути більш усвідомленими, адаптивними та відповідальними, що є запорукою їхньої успішної професійної діяльності.

5. Лещенко Генадій Анатолійович, в. о. завідувача кафедри спортивних ігор та масових видів спорту, доктор педагогічних наук, професор. Шановний Віталію Григоровичу, уточніть практичне значення одержаних результатів дослідження?

Миرونюк В. Г.: Дякую за запитання. Практичне значення одержаних результатів полягає в визначенні змістовних, організаційно-педагогічних і процесуально-дієвих засобів формування управлінської компетентності майбутніх фахівців ДСНС.

У процесі професійної підготовки майбутніх фахівців ДСНС, можуть застосовуватися: методика формування управлінської компетентності майбутніх фахівців ДСНС, контрольнo-вимірювальний інструментарій для моніторингу рівня сформованості управлінської компетентності; структурно-функціональна модель формування управлінської компетентності майбутніх фахівців може бути запропонована як варіант у реалізації практико-орієнтованої підготовки майбутніх фахівців даної галузі.

Навчально-методичні напрацювання можуть використовувалися для розширення та оновлення змісту навчальних курсів «Діяльність органів управління в НС», Організація управління та діяльності у сфері ЦЗ», «Основи педагогічного менеджменту», «Методи прийняття управлінських рішень», «Управління освітніми проектами», «Управління проектами у системі ЦЗ», «Лідерство та управління командою», «Лідерство та самореалізація», «Розвиток лідерства», «Інноваційний менеджмент», «Освітнє лідерство» та ін.; для розроблення спецкурсів, курсів за вибором студентів, підручників, навчальних посібників; для організації виробничої практики; у проведенні наукових досліджень з означеної проблематики.

6. Лещенко Генадій Анатолійович, в. о. завідувача кафедри спортивних ігор та масових видів спорту, доктор педагогічних наук, професор. Шановний Віталію Григоровичу, коротко схарактеризуйте рівні сформованості управлінської компетентності майбутніх фахівців ДСНС.

Миرونюк В. Г.: Дякую за запитання. Визначені критерії надають можливість виділити три рівні сформованості управлінської компетентності майбутніх фахівців ДСНС: високий, середній, низький.

Високий рівень: наявність цілісних знань і глибокого розуміння майбутніми фахівцями ДСНС важливості управлінської компетентності у своїй професійній діяльності; чітке розуміння цілей, завдань і змісту управлінської діяльності в процесі професійної діяльності, всебічне знання основних закономірностей і

механізмів управлінської діяльності, цілісне уявлення про структуру та засоби реалізації управлінської діяльності. Здатність брати відповідальність та здійснювати управлінські дії; високий рівень готовності до прийняття рішень у процесі професійної діяльності; наявність умінь здійснювати організацію та управління колективом; ефективно вирішувати виникаючі позаштатні професійні завдання, спрямованість на досягнення мети, результату. Високий рівень стресостійкості під час прийняття управлінських рішень, самоконтролю своєї управлінської діяльності; розвинені рефлексивні уміння (аналіз, проектування своєї управлінської діяльності та діяльності інших, вміння аналізувати власні помилки та недоліки в роботі, передбачати можливі способи вирішення управлінських дій).

Середній рівень: наявність у майбутніх фахівців ДСНС певних знань про важливість управлінської компетентності у своїй професійній діяльності; фрагментарне розуміння цілей, завдань і змісту управлінської діяльності в процесі професійної діяльності, поверхневі уявлення про основні закономірності і механізми управлінської діяльності, структуру та засоби реалізації управлінської діяльності. Певна здатність і вміння брати відповідальність та здійснювати управлінські дії; середній рівень готовності до прийняття рішень у процесі професійної діяльності; недостатні вміння здійснювати організацію та управління колективом, ефективно вирішувати виникаючі позаштатні професійні завдання, ситуативна спрямованість на досягнення мети, результату. Помірна стресостійкість під час прийняття управлінських рішень; недостатній рівень самоконтролю своєї управлінської діяльності та рефлексивних умінь.

Низький рівень: відсутність знань і розуміння майбутніми фахівцями ДСНС важливості управлінської компетентності у своїй професійній діяльності; недостатнє розуміння цілей, завдань і змісту управлінської діяльності у професійній діяльності, незнання основних закономірностей і механізмів управлінської діяльності та засобів реалізації управлінської діяльності. Небажання брати відповідальність і здійснювати управлінські дії; низький рівень готовності та здатності до прийняття управлінських рішень у професійній діяльності; відсутність бажання та вміння здійснювати організацію та управління колективом, вирішувати виникаючі позаштатні професійні завдання, низька спрямованість на досягнення мети, результату. Низький рівень стресостійкості під час прийняття управлінських рішень; несформованість рефлексивних умінь.

7. Ляшенко Ростислав Олександрович, доцент кафедри освітніх наук, кандидат педагогічних наук, доцент. Шановний Віталію Григоровичу, конкретизуйте яким чином використання цифрових тренажерів та комп'ютерних віртуальних симуляторів в підготовці майбутніх фахівців ДСНС сприяє формуванню управлінської компетентності.

Миронюк В. Г: Дякую за запитання. Використання цифрових тренажерів та комп'ютерних віртуальних симуляторів однією із найсучасніших і найефективніших технологій формування управлінської компетентності майбутніх фахівців ДСНС. Такі технології дозволяють студентам безпечно відпрацьовувати алгоритми дій, аналізувати тактичні рішення, відчувати відповідальність за управлінські рішення та отримувати миттєвий зворотний

зв'язок щодо ефективності своїх дій.

Цифрові тренажери та комп'ютерні віртуальні симулятори дають змогу моделювати широкий спектр надзвичайних ситуацій: пожежі різного типу, хімічні аварії, вибухи, повені, зсуви, ДТП, масові ураження населення. Кожен сценарій може містити змінні умови – погодні фактори, швидкість поширення вогню чи небезпечної речовини, доступність ресурсів, поведінку людей тощо. Це забезпечує динамічність освітнього процесу і формує здатність діяти в умовах невизначеності.

Завдяки цифровим тренажерам та комп'ютерним віртуальним симуляторів майбутні фахівці ДСНС отримують можливість накопичувати досвід, який у реальних умовах формується роками та часто пов'язаний із значними ризиками. Це підвищує якість їхньої підготовки, робить навчання більш інтенсивним, різноманітним і адаптованим до сучасних викликів.

Отже, цифрові тренажери та комп'ютерні віртуальні симулятори є потужним інструментом формування управлінської компетентності майбутніх фахівців ДСНС, оскільки поєднують практичність, безпеку, реалістичність і можливість детального аналізу прийнятих рішень. Ці технології дозволяють створювати безпечне та реалістичне навчальне середовище, у якому студенти відпрацьовують управлінські рішення, реагування на нестандартні ситуації та взаємодію між підрозділами без ризику для життя чи матеріальних втрат. Вони забезпечують високий рівень професійної готовності та здатність діяти результативно в умовах надзвичайних ситуацій.

8. Ляшенко Ростислав Олександрович, доцент кафедри освітніх наук, кандидат педагогічних наук, доцент. Шановний Віталію Григоровичу, розкрийте переваги інтерактивних методів й форми навчання у формуванні управлінської компетентності майбутніх фахівців ДСНС.

Миронюк В. Г: Дякую за запитання. Запровадження інтерактивних методів й форми навчання сприяє: формуванню практичних навичок управління (інтерактивні методи дозволяють здобувачам освіти відпрацьовувати управлінські дії: планування, розподіл обов'язків, координацію роботи підрозділів, реагування на зміну обстановки, ухвалення рішень у стресових умовах); розвитку критичного та стратегічного мислення (різні види інтерактивних методів допомагають майбутнім фахівцям аналізувати ризики, оцінювати можливі сценарії розвитку подій, обирати оптимальні рішення та прогнозувати їх наслідки); формування управлінських якостей (управлінська діяльність потребує ініціативності, відповідальності та здатності вести колектив за собою. Інтерактивні методи створюють ситуації, у яких майбутні фахівці ДСНС можуть виявити лідерство, впливати на групові процеси та приймати рішення, що визначають результат дій команди); розвитку комунікативної компетентності (у надзвичайних ситуаціях ефективна взаємодія між службами та підрозділами є критично важливою. Інтерактивні методи та форми сприяють розвитку навичок ділового спілкування, аргументації, чіткого донесення інформації й конструктивної взаємодії); підвищення мотивації та активності здобувачів освіти (інтерактивне навчання робить освітній процес динамічним, цікавим і практикоорієнтованим. Активна участь підвищує мотивацію до навчання, сприяє кращому засвоєнню матеріалу та

формує відповідальне ставлення до професійної діяльності); формуванню здатності діяти в умовах невизначеності та стресу (моделювання надзвичайних ситуацій, рольові вправи й симуляції допомагають майбутнім фахівцям адаптуватися до специфіки діяльності ДСНС – швидкої зміни умов, ризиків, обмеженого часу та психологічного навантаження); розвитку навичок командної роботи (інтерактивні методи сприяють формуванню згуртованості, взаємопідтримки та вміння взаємодіяти в колективі. Це особливо важливо для працівників ДСНС, діяльність яких базується на чіткій координації і взаємодії підрозділів).

9. Черненко Олександр Володимирович, доцент кафедри освітніх наук, кандидат педагогічних наук, доцент. Шановний Віталію Григоровичу, розкрийте можливості кейс-методу у формуванні управлінської компетентності майбутніх фахівців ДСНС.

Миронюк В. Г: Дякую за запитання. У практиці підготовки майбутніх фахівців ДСНС кейс-метод сприяє швидкому та доступному донесенню необхідного матеріалу до здобувачів освіти за допомогою розв’язання проблемних ситуацій з реальними професійними аспектами своєї управлінської діяльності; рефлексивні вміння (вміння аналізувати, проєктувати та планувати свою управлінську діяльність, а також діяльність інших здобувачів освіти, вміння аналізувати свої помилки та недоліки в роботі, готовність й здатність передбачати можливі способи розв’язання управлінських ситуацій, стресостійкість).

10. Черненко Олександр Володимирович, доцент кафедри освітніх наук, кандидат педагогічних наук, доцент. Шановний Віталію Григоровичу, Ви зауважуйте, що процесуально-технологічний блок розробленої структурно-функціональної моделі формування управлінської компетентності майбутніх фахівців ДСНС складається з етапів форм, методів та засобів навчання, діагностичного інструментарію. Зупиніться на етапах формування управлінської компетентності майбутніх фахівців ДСНС.

Миронюк В. Г: Дякую за запитання. I етап – початковий, під час якого відбувається отримання здобувачами освіти початкових знань про управлінську діяльність, усвідомлення майбутніми фахівцями ДСНС важливості розвитку управлінської компетентності.

II етап – основний. Метою даного етапу є формування у здобувачів освіти знань, умінь й навичок, пов’язаних з управлінською діяльністю майбутнього фахівця ДСНС під час виконання його професійних обов’язків; формування управлінської компетентності майбутніх фахівців ДСНС у процесі професійної підготовки. У ході даного етапу відбувається формування та розвиток особистісно-професійних якостей, необхідних для розвитку управлінської компетентності, таких як: лідерські якості, організаторсько-ділові якості, комунікативні якості тощо.

III етап – підсумковий. Характеризується завершенням процесу формування управлінської компетентності майбутнього фахівця ДСНС під час професійної підготовки. У ході підсумкового етапу відбувається оцінка результату (рівня сформованості управлінської компетентності майбутніх фахівців ДСНС), а також ефективності застосування розробленої структурно-функціональної моделі та

педагогічних умов її реалізації у формуванні управлінської компетентності майбутніх фахівців ДСНС.

11. Неборак Катерина Олександрівна, старший викладач кафедри освітніх наук. Шановний Віталію Григоровичу, які методи Ви використовували під час проведення дослідно-експериментальної роботи?

Миронюк В. Г.: У ході дослідження використано емпіричні методи: тривале включене педагогічне спостереження, анкетування, тестування, інтерв'ювання, метод експертних оцінок, аналіз продуктів діяльності студентів, педагогічний експеримент для перевірки ефективності запропонованої структурно-функціональної моделі формування управлінської компетентності майбутніх фахівців ДСНС та педагогічних умов її реалізації; статистичні: кореляційний аналіз, t-критерій Стьюдента використано для обробки отриманих результатів діагностики рівня сформованості управлінської компетентності у майбутніх фахівців ДСНС та зіставлення результатів на різних етапах дослідження; графічні методи застосовано для інтерпретації та порівняння результатів експериментального дослідження у графічних зображеннях та таблицях.

ВИСТУПИЛИ

Науковий керівник: Філоненко О. В., доктор педагогічних наук, професор, в. о. завідувача кафедри освітніх наук Центральноукраїнського державного університету.

Миронюк В. Г. розпочав роботу над даною проблемою з 2015 року.

Актуальність виконаного дисертаційного дослідження здобувач пояснює тим, що формування управлінської компетентності майбутніх фахівців ДСНС є одним із ключових завдань професійної підготовки фахівців у цій галузі. У сучасних умовах зростає роль керівників, здатних приймати оперативні та обґрунтовані рішення в екстремальних ситуаціях, координувати роботу підрозділів, забезпечувати ефективну комунікацію та взаємодію між різними службами. Це зумовлює необхідність цілісної підготовки до управлінської діяльності майбутніх фахівців ДСНС, розвитку у них управлінських знань, умінь і професійно-особистісних характеристик, комплексного підходу до формування їхньої управлінської компетентності.

Доцільність дослідження формування управлінської компетентності майбутніх фахівців ДСНС визначається існуванням суперечностей: на соціально-педагогічному рівні – між об'єктивною потребою цілеспрямованого й ефективного формування управлінської компетентності майбутніх фахівців ДСНС та реальним станом сформованості управлінської компетентності у випускників ЗВО, що здійснюють підготовку фахівців зазначеного профілю; на науково-теоретичному рівні – між необхідністю теоретичного обґрунтування процесу формування управлінської компетентності майбутніх фахівців ДСНС та відсутністю чіткої інтерпретації у наукових джерелах сутності, основних складових управлінської компетентності, механізмів й умов її формування в умовах ЗВО; на науково-методичному рівні – між необхідністю цілеспрямованого формування управлінської компетентності майбутніх фахівців ДСНС і

недостатньою розробленістю технологій, що забезпечують цілісність, системність і якість зазначеного процесу на технологічному рівні.

Дисертація виконана відповідно до науково-дослідної теми кафедри освітніх наук Центральноукраїнського державного університету імені Володимира Винниченка) «Соціально-професійне становлення особистості» (реєстраційний № 0116U003481).

Структура дисертації є обґрунтованою та логічною, представлена вступом, трьома розділами, висновками до розділів, ґрунтовними загальними висновками, списком використаних джерел до кожного розділу, додатками, що відповідає вимогам до дисертаційних робіт на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук. Сутнісний зміст кожного розділу дослідження має безпосередній зв'язок із поставленою метою та завданнями. У результаті це дозволило теоретично обґрунтувати наукову новизну дослідження та впровадити результати дисертаційної роботи в діяльність закладів вищої освіти, що визначило її практичне значення.

Здобувач на належному рівні оволодів методологією наукової та педагогічної діяльності, що знайшло реалізацію в процесі проведення ним педагогічного дослідження, результати якого мають теоретичне та практичне значення, наукову новизну, яка полягає в тому, що вперше: з урахуванням наукових підходів (системного, компетентнісного, середовищного, комунікативного, особистісно орієнтованого та діяльнісного) цілісно досліджено й розв'язано проблему формування управлінської компетентності майбутніх фахівців ДСНС у процесі професійної підготовки; розкрито ціннісно-мотиваційну, когнітивну, діяльнісну, особистісно-рефлексивну складові зазначеної компетентності; визначено критерії (аксіологічно-мотиваційний, когнітивний та діяльнісно-рефлексивний) із відповідними показниками рівнів сформованості управлінської компетентності майбутніх фахівців ДСНС (високий, середній, низький); обґрунтовано та запроваджено педагогічні умови формування управлінської компетентності майбутніх фахівців ДСНС; спроектовано та експериментально перевірено структурно-функціональну модель формування управлінської компетентності майбутніх фахівців ДСНС, що включає такі взаємопов'язані блоки: цільовий, теоретико-методологічний, процесуально-технологічний.

Уточнено суть понять «управління», «управлінська діяльність», «керівник», «командир», «майбутній фахівець ДСНС», «компетентність», «управлінська компетентність», «управлінська компетентність майбутнього фахівця ДСНС», «формування управлінської компетентності майбутнього фахівця ДСНС».

Удосконалено форми, методи, засоби та технології формування управлінської компетентності майбутніх фахівців ДСНС.

Подальшого розвитку набули методологічні підходи і принципи до формування управлінської компетентності майбутніх фахівців ДСНС.

Дисертантом обґрунтовано доцільність використання системного, компетентнісного, середовищного, комунікативного, особистісно орієнтованого та діяльнісного наукових підходів як методологічних засад дослідження, обґрунтовано логічність опори на спеціальні принципи формування управлінської

компетентності майбутніх фахівців ДСНС, а саме: систематичності, цілеспрямованості, пріоритетності, адаптивності, суб'єктності, інтерактивності, результативності. Комплексне застосування визначених методологічних підходів і принципів уможливили різновекторний аналіз проблеми дослідження і синтез його результатів в обґрунтуванні педагогічних умов, розробці структурно-функціональної моделі формування управлінської компетентності майбутніх фахівців ДСНС.

Здобувачем запропоновано авторське визначення управлінської компетентності майбутніх фахівців ДСНС, яку потрактовано як інтегральна особистісно-професійну характеристику, що включає здатність ефективно вирішувати професійні завдання, активно використовуючи наявні управлінські знання, уміння, навички, досвід та професійно-управлінські якості.

Формування управлінської компетентності майбутніх фахівців ДСНС у роботі розглядається як цілісний динамічний процес, спрямований на набуття теоретичних знань, практичних умінь і способів організації професійної діяльності, управлінських якостей у процесі професійної підготовки, що відповідає запитам суспільства на висококваліфікованих фахівців служби ДСНС України з високим рівнем сформованості управлінської компетентності.

Миرونюком В. Г. виокремлено низку структурних компонентів управлінської компетентності майбутніх фахівців ДСНС, які сприяють її ефективному формуванню: ціннісно-мотиваційний, когнітивний, особистісний, діяльнісний, рефлексивний. На їх основі визначено та охарактеризовано критерії (аксіологічно-мотиваційний, когнітивний, діяльнісно-рефлексивний) із показниками вияву та рівні сформованості управлінської компетентності майбутніх фахівців ДСНС: низький, середній, високий.

Обґрунтовано педагогічні умови ефективного формуванню управлінської компетентності майбутніх фахівців ДСНС: розвиток управлінських якостей майбутніх фахівців ДСНС, що забезпечують ефективність їх діяльності загалом та управлінської зокрема; упровадження інтерактивних методів й форм освітнього процесу з метою залучення здобувачів освіти до активного процесу формування управлінської компетентності майбутніх фахівців ДСНС; застосування інформаційно-комунікаційних технологій під час формування управлінської компетентності майбутніх фахівців ДСНС.

Дисертантом спроектовано структурно-функціональну модель формування управлінської компетентності майбутніх фахівців ДСНС, що включає такі взаємопов'язані блоки: цільовий (мета і завдання), теоретико-методологічний (підходи, принципи, зміст та структуру управлінської компетентності, педагогічні умови реалізації моделі), процесуально-технологічний (етапи, форми, методи та засоби навчання, діагностичний інструментарій (критерії, показники та рівні сформованості управлінської компетентності)), які забезпечують орієнтацію всіх складових професійної підготовки на формування управлінської компетентності майбутніх фахівців ДСНС.

Ефективність реалізації педагогічних умов і розробленої структурно-функціональної моделі формування управлінської компетентності майбутніх фахівців ДСНС дисертантом визначено за допомогою методу математичної

статистики з використанням t-критерію Стьюдента. Зіставлення результатів експериментальної роботи показало, що рівень сформованості управлінської компетентності майбутніх фахівців ДСНС за кожним із критеріїв вищий у експериментальних групах у порівнянні з контрольними. Позитивна динаміка підтверджує результативність впливу розробленої структурно-функціональної моделі та педагогічних умов її реалізації в формуванні управлінської компетентності майбутніх фахівців ДСНС.

Представлення результатів наукової роботи В. Г. Миронюка, кількість та обсяг публікацій, їх повнота щодо розкриття змісту дисертації відповідає вимогам щодо дисертаційних праць, поданих на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук. У висновках до кожного розділу роботи наведений перелік праць дисертанта, які відображають основний зміст розділу.

Апробація результатів дослідження на науково-практичних конференціях переконує, що матеріали дослідження мають теоретичну значущість та практичну цінність.

Робота повністю відповідає паспорту спеціальності 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти.

Дисертація є результатом власних досліджень та самостійною працею здобувача. Усі наукові результати, викладені в роботі, отримані автором особисто. У дослідженні використання наукових текстів, ідей, розробок, наукових результатів і матеріалів інших авторів супроводжується посиланням на джерело опублікування.

У процесі виконання дослідження В. Г. Миронюк показав себе як свідомий, творчий, спроможний до вирішення наукових завдань дослідник.

Вважаю, що дисертаційна робота на тему «Формування управлінської компетентності майбутніх фахівців ДСНС» є завершеним, цілісним і самостійним дослідженням, яке містить наукові положення та нові науково обґрунтовані результати, одержані здобувачем особисто, які мають практичну та теоретичну цінність та відповідає вимогам щодо кандидатських дисертацій (пп. 9, 11-13) «Порядку присудження наукових ступенів» (затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 24.07.2013 р. № 567 зі змінами, а її автор, Миронюк Віталій Григорович, заслуговує на присудження наукового ступеня кандидата педагогічних наук за спеціальністю 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти.

РЕЦЕНЗЕНТИ:

Дубінка М. М., доктор педагогічних наук, доцент, доцент кафедри освітніх наук Центральноукраїнського державного університету імені Володимира Винниченка.

Актуальність роботи не викликає сумнівів, адже формування управлінської компетентності майбутніх фахівців ДСНС є одним із ключових завдань професійної підготовки фахівців у цій галузі. У сучасних умовах зростає роль керівників, здатних приймати оперативні та обґрунтовані рішення в екстремальних ситуаціях, координувати роботу підрозділів, забезпечувати ефективну комунікацію та взаємодію між різними службами. Це зумовлює необхідність цілісної підготовки до управлінської діяльності майбутніх фахівців

ДСНС, розвитку їх управлінських знань, умінь і професійно-особистісних характеристик, комплексного підходу до формування їхньої управлінської компетентності.

У роботі запропоновано теоретико-методичне обґрунтування та нове бачення щодо розв'язання проблеми формування управлінської компетентності майбутніх фахівців ДСНС. Поставлену мету автор роботи досяг шляхом вирішення чітко визначених наукових завдань. Для розв'язання окреслених завдань дисертант широко використав комплекс взаємопов'язаних методів дослідження. Це дало йому можливість отримати наукові результати, що мають важливе теоретичне й практичне значення.

Значну наукову цінність становить розроблена, теоретично обґрунтована та експериментально перевірена дисертантом структурно-функціональна модель формування управлінської компетентності майбутніх фахівців ДСНС, що складається з цільового, теоретико-методологічного, процесуально-технологічного блоків. На особливу увагу в межах процесуально-технологічного блоку заслуговують запропоновані В. Г. Миронюком форми (групові, парні, командні тощо), методи (проблемне навчання, моделювання професійно-управлінських ситуацій, ділові ігри, дослідницький метод, кейс-метод, метод проєктів, метод мозкового штурму, метод рефлексивного аналізу, тренінги тощо), що, на думку автора, є найбільш ефективними у процесі формування управлінської компетентності майбутніх фахівців ДСНС.

Переконливими є виокремлені дослідником критерії (аксіологічно-мотиваційний, когнітивний та діяльнісно-рефлексивний), їхні показники та рівні сформованості управлінської компетентності майбутніх фахівців ДСНС (високий, середній, низький).

Дисертантом запропоновано педагогічні умови, що мають потенціал для здійснення ефективного формування управлінської компетентності майбутніх фахівців ДСНС, зокрема: розвиток управлінських якостей майбутніх фахівців ДСНС, що забезпечують ефективність їх діяльності загалом та управлінської зокрема; упровадження інтерактивних методів й форм освітнього процесу з метою залучення майбутніх фахівців ДСНС до активного процесу формування управлінської компетентності; застосування інформаційно-комунікаційних технологій під час формування управлінської компетентності майбутніх фахівців ДСНС

Обґрунтованість наукових положень, висновків до розділів, загальних висновків, сформульованих у дисертації, забезпечується належною теоретико-методологічною базою, ґрунтовним вивченням і критичним аналізом наукових праць, і загалом не викликає сумніву.

Розкриття авторських наукових положень, представлених В. Г. Миронюком, коректне з наукової точки зору опрацювання експериментальних даних як на констатувальному, так і на формуальному етапах дослідження, сформульованих авторських висновків, а також їх наукова і практична значущість для розвитку теорії і методики професійної освіти, дають підстави стверджувати про високий ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків та рекомендацій, сформульованих у науковій праці.

Зміст і результати дисертаційної роботи представлено у 11 одноосібних публікаціях: із них – 5 статей опубліковано у фахових виданнях України; 1 стаття в закордонному виданні; 5 тез – у збірниках матеріалів науково-практичних конференцій.

В опублікованих працях відображено результати кожного з розділів дисертації. Проведене ознайомлення зі змістом публікацій свідчить про наявність повного висвітлення результатів дисертації. Посилання на публікації відображено в роботі.

Апробація результатів дослідження на 5 науково-практичних конференціях переконує, що матеріали дослідження мають теоретичну значущість та практичну цінність.

Дисертація є результатом власних досліджень та самостійною працею дисертанта. Усі наукові результати, викладені в роботі, отримані автором особисто. У дослідженні використання наукових текстів, ідей, розробок, наукових результатів і матеріалів інших авторів супроводжується посиланням на джерело опублікування.

Відзначаючи високий рівень дисертаційної роботи, практичне значення отриманих результатів проведеного дослідження, вважаю за необхідне висловити деякі дискусійні положення та побажання:

1. У п. 2.3. роботи доцільно було б визначити специфіку формування управлінської компетентності майбутніх фахівців ДСНС засобами інформаційно-комунікаційних технологій на різних освітніх рівнях вищої освіти – бакалавр, магістр.

2. У п. 2.4 дисертації «Теоретичне обґрунтування структурно-функціональної моделі формування управлінської компетентності майбутніх фахівців ДСНС» автором доцільно було б проаналізувати існуючі моделі формування управлінської компетентності майбутніх фахівців.

3. Окремої уваги потребує детальніший опис процедури формування вибірки та розподілу респондентів на контрольну та експериментальну групи, що підвищило би прозорість і відтворюваність експерименту.

4. Робота має велику кількість таблиць, графіків, схем у змісті, які можна перенести у додатки.

Висловлені зауваження і побажання не знижують теоретичної і практичної цінності виконаного дослідження.

Дисертація Віталія Григоровича Миронюка на тему: «Формування управлінської компетентності майбутніх фахівців ДСНС», подана на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук зі спеціальності 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти є самостійним завершеним дослідженням, що має як теоретичне, так і практичне значення та відповідає чинним вимогам до даного виду робіт і може бути рекомендована до розгляду у спеціалізованій вченій раді.

Бабенко Т. В., кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри освітніх наук Центральноукраїнського державного університету імені Володимира Винниченка.

Практична діяльність фахівців ДСНС України вимагає вирішення завдання формування фахівців нового типу, які прагнуть до безперервного підвищення

професійної майстерності, володіють високою адаптаційною, професійною мобільністю, уміннями та навички в галузі управління. Ці зміни відбуваються в умовах становлення нового типу суспільних відносин. Дані відносини знаходяться в постійній динаміці і відображаються в численних переходах від однієї соціально-професійної ролі до іншої. У зв'язку з цим в суспільстві підвищився попит на соціально-активну особистість, здатну самостійно приймати рішення і нести відповідальність за їх реалізацію, вдосконалювати власну професійну компетентність на основі осмислення ходу та результатів діяльності. Відповідно до цих фактів об'єктивно зростає потреба у новій генерації фахівців-лідерів ДСНС, здатних до управлінської діяльності.

Аналіз тесту дисертації засвідчує, що коректно визначено об'єкт і предмет дослідження, логічно узгоджено його мету і завдання, застосовано адекватні методи дослідження, що у своїй сукупності дозволило автору системно дослідити визначену проблему. Дисертаційна робота характеризується єдністю змісту, який відповідає поставленій меті. Текст дисертації оформлено згідно чинних вимог МОН України.

Структура дисертації є обґрунтованою та логічною, представлена вступом, трьома розділами, висновками до розділів, ґрунтовними загальними висновками, списком використаних джерел, додатками, що відповідає вимогам до дисертаційних робіт на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук. Сутнісний зміст кожного розділу дослідження має безпосередній зв'язок із поставленою метою та завданнями. У результаті це дозволило теоретично обґрунтувати наукову новизну дослідження та впровадити результати дисертаційної роботи в діяльність закладів вищої освіти, що визначило її практичне значення.

Ознайомлення з текстом дисертації дає всі підстави розглядати її як цілісне й завершене дослідження, яке має яскраво виражену наукову новизну, теоретичне і практичне значення. Наукова новизна полягають у тому, що вперше: з урахуванням наукових підходів (системного, компетентнісного, середовищного, комунікативного, особистісно орієнтованого та діяльнісного) цілісно досліджено й розв'язано проблему формування управлінської компетентності майбутніх фахівців ДСНС у процесі професійної підготовки; розкрито ціннісно-мотиваційну, когнітивну, діяльнісну, особистісно-рефлексивну складові зазначеної компетентності; визначено критерії (аксіологічно-мотиваційний, когнітивний та діяльнісно-рефлексивний) із відповідними показниками рівнів сформованості управлінської компетентності майбутніх фахівців ДСНС (високий, середній, низький); обґрунтовано та запроваджено педагогічні умови формування управлінської компетентності майбутніх фахівців ДСНС (розвиток управлінських якостей майбутніх фахівців ДСНС, що забезпечують ефективність їх діяльності загалом та управлінської зокрема; запровадження інтерактивних методів та форм освітнього процесу з метою залучення майбутніх фахівців ДСНС до активного процесу формування управлінської компетентності; застосування інформаційно-комунікаційних технологій під час формування управлінської компетентності майбутніх фахівців ДСНС); спроектовано та експериментально перевірено структурно-функціональну модель формування управлінської компетентності

майбутніх фахівців ДСНС, що включає: цільовий, теоретико-методологічний, процесуально-технологічний блоки. Уточнено сутність понять базових понять дослідження. Удосконалено форми, методи, засоби та технології формування управлінської компетентності майбутніх фахівців ДСНС. Подальшого розвитку набули методологічні підходи і принципи до формування управлінської компетентності майбутніх фахівців ДСНС.

Практичне значення одержаних результатів полягає в визначенні змістовних, організаційно-педагогічних і процесуально-дієвих засобів формування управлінської компетентності майбутніх фахівців ДСНС.

У процесі професійної підготовки майбутніх фахівців ДСНС, можуть застосовуватися: методика формування управлінської компетентності майбутніх фахівців ДСНС, контрольно-вимірювальний інструментарій для моніторингу рівня сформованості управлінської компетентності; структурно-функціональна модель формування управлінської компетентності майбутніх фахівців може бути запропонована як варіант у реалізації практико-орієнтованої підготовки майбутніх фахівців даної галузі.

Навчально-методичні напрацювання можуть використовувалися для розширення та оновлення змісту навчальних курсів «Діяльність органів управління в НС», Організація управління та діяльності у сфері ЦЗ», «Основи педагогічного менеджменту», «Методи прийняття управлінських рішень», «Управління освітніми проєктами», «Управління проєктами у системі ЦЗ», «Лідерство та управління командою», «Лідерство та самореалізація», «Розвиток лідерства», «Інноваційний менеджмент», «Освітнє лідерство» та ін.; для розроблення спецкурсів, курсів за вибором студентів, підручників, навчальних посібників; для організації виробничої практики; у проведенні наукових досліджень з означеної проблематики.

Зміст і результати дисертаційної роботи представлено у 11 одноосібних публікаціях: із них – 5 статей опубліковано у фахових виданнях України; 1 стаття в закордонному виданні; 5 тез – у збірниках матеріалів науково-практичних конференцій.

На основі аналізу змісту публікацій В. Г. Миронюка можна констатувати, що наукові положення та висновки які було отримано в результаті проведеної роботи, у друкованих працях викладено достатньо повно.

Аналіз рукопису дисертації В. Г. Миронюка дають змогу дійти висновку про наукову достовірність викладених автором результатів. Дотриманні в роботі принципи академічної доброчесності. Використані в дисертації ідеї інших авторів мають відповідні посилання і використані для підкріплення результатів здобувача.

У цілому позитивно оцінюючи наукове та теоретико-практичне значення отриманих дисертантом результатів, необхідно окреслити й певні дискусійні положення щодо змісту роботи, а також висловити окремі побажання.

1. На мою думку, було б доречним насичення змісту роботи фактологічним матеріалом у вигляді аналізу існуючих навчальних планів, змісті дисциплін, освітньо-професійних програм підготовки майбутніх фахівців ДСНС.

2. Подекуди бракує послідовності щодо авторської позиції відносно співвідношення понять «навчальний процес» чи «освітній процес», а також

«студент» і «курсант».

3. Вважаємо, що у другому розділі більш виваженого підходу потребує реалізація виокремлених педагогічних умов у реальному процесі формування управлінської компетентності майбутніх фахівців ДСНС.

4. У тексті дисертації трапляються деякі мовні помилки, зокрема, орфографічні, та стилістичні огріхи, змістові неточності.

Висловлені зауваження, побажання мають рекомендаційний характер, а тому не знижують наукової і практичної цінності й загальної позитивної оцінки дисертаційної роботи.

Цілісний аналіз дисертації В. Г. Миронюка дозволяє зробити висновок, що дисертація є завершеною, самостійною, цілісною науковою працею, яка містить наукову новизну, теоретичне і практичне значення, характеризується обґрунтованістю та аргументованістю рекомендацій та висновків.

Вищезазначене дає підстави стверджувати, що дисертаційне дослідження Віталія Григоровича Миронюка «Формування управлінської компетентності майбутніх фахівців ДСНС» відповідає вимогам до такого виду робіт і може бути рекомендованим до розгляду у спеціалізованій вченій раді.

В обговоренні результатів дисертації взяли участь:

Окольніча Т. В., доктор педагогічних наук, професор зазначила, що В. Г. Миронюк комплексно й всебічно висвітлив наукову проблему, яка до цього часу не була предметом спеціального вивчення. У даний час існує об'єктивна потреба цілеспрямованого й ефективного формування управлінської компетентності майбутніх фахівців ДСНС. ЗВО має забезпечити якісну підготовку нової генерації фахівців-лідерів цього профілю, здатних до управлінської діяльності.

Тому дисертаційне дослідження В. Г. Миронюка є актуальним і своєчасним. Робота характеризується логічно виваженою структурою, що охоплює окреслене коло дослідницьких завдань і відображає досягнення поставленої мети.

Дослідження базоване на розумінні управлінської компетентності майбутніх фахівців ДСНС як інтегральну особистісно-професійну характеристику, що включає здатність ефективно вирішувати професійні завдання, активно використовуючи наявні управлінські знання, уміння, навички, досвід та професійно-управлінські якості.

У роботі вперше побудовано та експериментально перевірено структурно-функціональну модель формування управлінської компетентності майбутніх фахівців ДСНС, складниками якої є: цільовий, теоретико-методологічний, процесуально-технологічний блоки, що пов'язані функціональними зв'язками. Обґрунтовано педагогічні умови ефективного формування управлінської компетентності майбутніх фахівців ДСНС: розвиток управлінських якостей майбутніх фахівців ДСНС, що забезпечують ефективність їх діяльності загалом та управлінської зокрема; упровадження інтерактивних методів й форм освітнього процесу з метою залучення здобувачів освіти до активного процесу формування управлінської компетентності майбутніх фахівців ДСНС; застосування інформаційно-комунікаційних технологій під час формування управлінської компетентності майбутніх фахівців ДСНС.

Практична вагомість результатів дослідження полягає у тому, що фактологічний матеріал, теоретичні та практичні положення й науково обґрунтовані висновки дослідження можуть бути використані в системі професійної підготовки майбутніх учителів початкових класів, у науково-методичній діяльності закладів вищої освіти, а також у процесі підвищення кваліфікації педагогічних кадрів.

Результати дослідження опубліковані у 11 одноосібних публікаціях: із них – 5 статей опубліковано у фахових виданнях України; 1 стаття в закордонному виданні; 5 тез – у збірниках матеріалів науково-практичних конференцій.

Робота відзначається творчим пошуком, аргументованістю положень, доказовістю, новими підходами в оцінці подій і феноменів.

Отже, дисертаційна робота Віталія Григоровича Миронюка «Формування управлінської компетентності майбутніх фахівців ДСНС» слід вважати завершеним, самостійно виконаним дослідженням і таким, що може бути рекомендованим до розгляду у спеціалізованій вченій раді за спеціальністю 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти.

Рацул О. В., доктор педагогічних наук, професор зазначив, що у дисертації чітко сформульовано понятійний апарат дослідження. Відповідно до об'єкта і предмета визначено мету, у логічному взаємозв'язку з ними висунуті завдання, які надалі підтверджені результатами дисертаційного дослідження.

У роботі рельєфно представлено ступінь і основні напрями наукової розробки досліджуваної проблеми. Реалізація авторського наукового пошуку відображена і в науковій новизні, яка є і беззаперечною, і очевидною.

Дослідником уперше на основі суттєвих положень методологічних підходів (системного, компетентнісного, середовищного, комунікативного, особистісно орієнтованого та діяльнісного) цілісно досліджено й розв'язано проблему формування управлінської компетентності майбутніх фахівців ДСНС у процесі професійної підготовки; обґрунтовано та впроваджено педагогічні умови формування управлінської компетентності майбутніх фахівців ДСНС; спроектовано та експериментально перевірено структурно-функціональну модель формування управлінської компетентності майбутніх фахівців ДСНС, як єдність взаємообумовлених елементів, охоплених причинно наслідковими зв'язками та зв'язками координування.

Показовим на нашу думку, є й те, що зміст дисертації оприлюднено у у 11 одноосібних публікаціях: статтях у провідних фахових виданнях, у закордонних наукових виданнях, а також у матеріалах науково-практичних конференцій.

Результати проведеного дослідження дають підставу вважати, що концепція дослідження плідна, визначені завдання реалізовано, мета досягнута.

Дисертаційна робота Віталія Григоровича Миронюка «Формування управлінської компетентності майбутніх фахівців ДСНС» є оригінальним, самостійним, завершеним дослідженням, яке має наукову цінність та практичну значущість, і може бути рекомендована до розгляду у спеціалізованій вченій раді за спеціальністю 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти.

Лещенко Г. А., доктор педагогічних наук, професор наголосив на актуальності та значущості порушеної проблеми, на недостатній розробці й

науковому обґрунтуванні цієї проблеми в теорії і практиці, адже соціальне замовлення на підготовку майбутніх фахівців служби цивільного захисту демонструє запит суспільства на висококваліфікованих, інтелектуально та фізично активних фахівців служби ДСНС України, що готові до управлінської діяльності.

Дисертація відзначається логікою побудови наукового апарату: чітко сформульована мета, завдання дослідження, об'єкт, предмет, наукова новизна роботи.

У роботі запропоновано теоретико-методичне обґрунтування та нове бачення щодо розв'язання проблеми формування управлінської компетентності майбутніх фахівців ДСНС.

Методологічною основою проблеми формування управлінської компетентності майбутніх фахівців ДСНС є сукупність наукових підходів (системного, компетентнісного, середовищного, комунікативного, особистісно орієнтованого та діяльнісного) та принципів (систематичності, цілеспрямованості, пріоритетності, адаптивності, суб'єктності, інтерактивності, результативності). Комплексне застосування визначених методологічних підходів і принципів уможливорює різновекторний аналіз проблеми дослідження і синтез його результатів в розробці та експериментальній перевірці структурно-функціональної моделі педагогічних умов формування управлінської компетентності майбутніх фахівців ДСНС.

Дисертаційне дослідження Миронюка Віталія Григоровича «Формування управлінської компетентності майбутніх фахівців ДСНС» цілком відповідає вимогам, що висуваються до робіт такого типу, і може бути подане до розгляду у спеціалізованій вченій раді за спеціальністю 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти.

Черненко О. В., кандидат педагогічних наук, доцент вказав, що формування управлінської компетентності майбутніх фахівців Міністерства надзвичайних ситуацій є одним із ключових завдань професійної підготовки у закладах вищої освіти. У сучасних умовах зростає роль керівників, здатних приймати оперативні та обґрунтовані рішення в екстремальних ситуаціях, координувати роботу підрозділів, забезпечувати ефективну комунікацію та взаємодію між різними службами. Це зумовлює необхідність комплексного підходу до формування управлінських компетентностей у здобувачів, що готуються до служби в ДСНС.

У роботі запропоновано теоретико-методичне обґрунтування та нове бачення щодо розв'язання проблеми формування управлінської компетентності майбутніх фахівців ДСНС.

Заслуговує схвалення дослідно-експериментальна частина роботи, яка здійснювалася у формі трьохетапного педагогічного експерименту (констатувального, формувального та контрольного) впродовж 2023-2025 років. На різних етапах педагогічного експерименту дослідженням охоплено ЕГ – 112 осіб, КГ – 118 осіб. Така дослідницька база дала змогу забезпечити репрезентативність статистично достовірної вибірки й розширити межі використання теоретичних висновків і практичних рекомендацій.

Розроблена програма експерименту та сформована порівнянна база

респондентів створили надійні передумови для об'єктивної верифікації висунутої гіпотези дослідження та оцінки ефективності запропонованої структурно-функціональної моделі та педагогічних умов формування управлінської компетентності майбутніх фахівців ДСНС.

Кількісна і якісна інтерпретація даних експериментального дослідження, дозволяє стверджувати про ефективність розробленої структурно-функціональної моделі й комплексу педагогічних умов формування управлінської компетентності майбутніх фахівців ДСНС.

Отже, що дисертацію Миронюка Віталія Григоровича «Формування управлінської компетентності майбутніх фахівців ДСНС» слід вважати завершеним, самостійно виконаним дослідженням і таким, що може бути рекомендованим до розгляду в спеціалізованій вченій раді на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук зі спеціальності 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти.

Ляшенко Р. О., кандидат педагогічних наук, доцент зазначив, що практична діяльність фахівців ДСНС України вимагає вирішення завдання формування фахівців нового типу, які прагнуть до безперервного підвищення професійної майстерності, володіють високою адаптаційною, професійною мобільністю, уміннями та навички в галузі управління. Ці зміни відбуваються в умовах становлення нового типу суспільних відносин. Дані відносини знаходяться в постійній динаміці і відображаються в численних переходах від однієї соціально-професійної ролі до іншої. У зв'язку з цим в суспільстві підвищився попит на соціально-активну особистість, здатну самостійно приймати рішення і нести відповідальність за їх реалізацію, вдосконалювати власну професійну компетентність на основі осмислення ходу та результатів діяльності. Відповідно до цих фактів об'єктивно зростає потреба у високопрофесійних, компетентних і затребуваних на ринку праці фахівцях ДСНС.

Заслуговує на увагу в дисертаційній роботі В. Г. Миронюка визначення педагогічних умов, які сприяють формуванню управлінської компетентності майбутніх фахівців ДСНС у процесі професійної підготовки: розвиток управлінських якостей майбутніх фахівців ДСНС, що забезпечують ефективність їх діяльності загалом та управлінської зокрема; упровадження інтерактивних методів та форм освітнього процесу з метою залучення майбутніх фахівців ДСНС до активного процесу формування управлінської компетентності; застосування інформаційно-комунікаційних технологій під час формування управлінської компетентності майбутніх фахівців ДСНС.

Варто також визнати, що основні рекомендації виконаного дослідження доведені дисертантом до рівня можливості їх практичного застосування.

У висновках викладено найбільш важливі результати дисертації та можливі напрями продовження дослідження за тематикою дисертації.

Дисертаційна робота Миронюка Віталія Григоровича «Формування управлінської компетентності майбутніх фахівців ДСНС» цілком відповідає вимогам до кандидатських дисертацій, і може бути подане до розгляду у спеціалізованій вченій раді за спеціальністю 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти.

Доктор педагогічних наук, доцент Дубінка М. М.: підсумовуючи обговорення дисертаційного дослідження Миронюка В. Г. зазначив, що поступила пропозиція:

1. Рекомендувати дисертаційне дослідження Миронюка Віталія Григоровича «Формування управлінської компетентності майбутніх фахівців ДСНС», подане на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук до розгляду у спеціалізованій вченій раді за спеціальністю 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти.

2. Затвердити розгорнутий висновок кафедри освітніх наук щодо кандидатської дисертації Миронюка Віталія Григоровича (додається).

ВИСНОВОК

про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації Миронюка Віталія Григоровича «Формування управлінської компетентності майбутніх фахівців ДСНС», поданої на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук за спеціальністю 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти

Актуальність теми. Для успішної діяльності фахівців у галузі безпеки людини в сучасних умовах недостатньо лише професійних знань, оскільки сьогодення вимагає науково обґрунтованих управлінських дій керівників підрозділів ДСНС, від результативності яких залежить готовність особового складу до виконання завдань, пов'язаних із порятунком людей у надзвичайних ситуаціях. Соціальне замовлення на підготовку майбутніх фахівців служби цивільного захисту демонструє запит суспільства на висококваліфікованих, інтелектуально та фізично активних фахівців служби ДСНС України, що готові до управлінської діяльності.

Відповідно до Стратегії національної безпеки України, розвиток ДСНС має забезпечити підвищення її спроможності щодо ефективного управління єдиною державною системою цивільного захисту населення, оснащення підрозділів сучасними видами техніки, засобами і спорядженням, оптимізацію розміщення її структур, упровадження системи екстреної допомоги, підготовки та просвіти громадян щодо норм і правил поведінки в надзвичайних ситуаціях.

Формування управлінської компетентності майбутніх фахівців ДСНС є одним із ключових завдань професійної підготовки фахівців у цій галузі. У сучасних умовах зростає роль керівників, здатних приймати оперативні та обґрунтовані рішення в екстремальних ситуаціях, координувати роботу підрозділів, забезпечувати ефективну комунікацію та взаємодію між різними службами. Це зумовлює необхідність цілісної підготовки до управлінської діяльності майбутніх фахівців ДСНС, розвитку їх управлінських знань, умінь і професійно-особистісних характеристик, комплексного підходу до формування їхньої управлінської компетентності.

У зв'язку з цим в останні роки підвищується інтерес учених до проблеми формування управлінської компетентності майбутніх фахівців ДСНС, які повинні володіти не лише професійними знаннями, але й бути підготовленим до управлінської діяльності.

Теоретичні та практичні засади професійної підготовки фахівців для ДСНС України розкрито в наукових доробках вітчизняних науковців О. Бикової, В. Бут, Н. Вовка, Н. Вовчатої, В. Гори, М. Дементя, А. Демченко, Л. Дідуха, О. Дячкової, О. Євсюкова, Н. Кибальної, Д. Кисленка, Б. Ковалишина, М. Козяра, О. Колесніченка, М. Кришталя, М. Кусія, Н. Кучеренка, М. Логачова, Л. Мохнара, А. Нестеренка, І. Овчарука, М. Омельченка, С. Осипенка, Ю. Панімаша, С. Парталіяна, О. Парубка, Ю. Приходько, В. Покалюка, В. Садкового, О. Сафоновенко, О. Стельмаха, О. Тімченка, Т. Ткаченка, М. Фомича, І. Шеханіна, Є. Школяр та ін.

Формування професійних компетентностей фахівців ДСНС України вивчали (В. Архипенко, І. Візнюк, О. Іващенко, М. Коваль, М. Купчак, Ю. Ненько, І. Ножко, А. Майборода, Л. Майтвійчук, М. Омельченко, К. Пасинчук, М. Пелипенко, В. Ротар, Р. Сірко, Ю. Таймасов, Т. Ткаченко, М. Фомич та ін.).

Окремі аспекти управлінської діяльності фахівців оперативно-рятувальної служби цивільного захисту розглядали А. Балицька, Ю. Грицюк, В. Кузиляк, І. Малець, Ю. Панімаш, О. Повстин, В. Покалюк, Т. Рак, А. Саміло, Ю. Царьов та ін. Питання формування управлінської компетентності в майбутніх офіцерів пожежної безпеки у процесі професійної підготовки досліджували: В. Безсонов, О. Болотин, В. Брагін, В. Гречка, Т. Данилова, Т. Ілюшина, В. Король, І. Лаухіна, А. Литвин, Е. Лук'янчиков, Ю. Панков, Р. Ратушний, М. Северінта та ін.

Українські вчені суголосні в тому, що у суспільстві зростають вимоги до керівників управлінь ДСНС і підрозділів цивільного захисту як інтелектуальної еліти суспільства, ефективних менеджерів, компетентних у галузі безпеки людини.

Виявлені дослідження відтворюють багатоаспектність управлінської діяльності фахівців ДСНС, демонструючи реальні запити сучасного суспільства на висококваліфікованих фахівців служби ДСНС України з високим рівнем сформованості управлінської компетентності. Водночас, у науковій літературі відсутнє чітке розуміння основних складових управлінської компетентності майбутніх фахівців ДСНС та педагогічних умов її формування. Натомість уважаємо, що ЗВО має забезпечити якісну підготовку нової генерації фахівців-лідерів цього профілю, здатних до управлінської діяльності.

У результаті вивчення проблеми формування управлінської компетентності майбутніх фахівців ДСНС було виявлено низку суперечностей:

– на *соціально-педагогічному рівні* – між об'єктивною потребою цілеспрямованого й ефективного формування управлінської компетентності майбутніх фахівців ДСНС та реальним станом сформованості управлінської компетентності у випускників ЗВО, що здійснюють підготовку фахівців зазначеного профілю;

– на *науково-теоретичному рівні* – між необхідністю теоретичного обґрунтування процесу формування управлінської компетентності майбутніх фахівців ДСНС та відсутністю чіткої інтерпретації у наукових джерелах сутності, основних складових управлінської компетентності, механізмів й умов її формування в умовах ЗВО;

– на науково-методичному рівні – між необхідністю цілеспрямованого формування управлінської компетентності майбутніх фахівців ДСНС і недостатньою розробленістю технологій, що забезпечують цілісність, системність і якість зазначеного процесу на технологічному рівні.

Отже, актуальність, недостатня обґрунтованість теоретичних і практичних аспектів розв'язання окресленої проблеми, а також необхідність усунення виявлених суперечностей зумовили вибір теми дисертації

Зв'язок теми дослідження з науковими програмами, планами, темами. Дисертація виконана відповідно до науково-дослідної теми кафедри педагогіки та менеджменту освіти Центральноукраїнського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка (нині кафедра освітніх наук Центральноукраїнського державного університету імені Володимира Винниченка) «Соціально-професійне становлення особистості» (реєстраційний № 0116U003481). Тему дисертаційного дослідження затверджено вченою радою Кіровоградського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка (протокол № 3 від 28 вересня 2015 р.)

Особистий внесок здобувача в отриманні наукових результатів та вирішенні конкретного наукового завдання. Дисертація є самостійною науковою працею, в якій висвітлені власні ідеї і розробки, що дозволили вирішити поставлені завдання. Робота містить теоретичні та методичні положення і висновки, сформульовані дисертантом особисто. Використані в дисертації ідеї інших авторів мають відповідні посилання і використані для підкріплення результатів здобувача.

Достовірність та обґрунтованість отриманих результатів та запропонованих автором рішень, висновків, рекомендацій підтверджена теоретико-методологічною обґрунтованістю його основних положень; застосуванням методів, адекватних до предмета, мети та завдань дисертації; зіставленням отриманих даних із результатами інших досліджень. Достовірність підтверджується результатами апробації на конференціях різних рівнів.

Наукова новизна здобутих результатів дослідження полягає в тому, що *вперше*:

– з урахуванням наукових підходів (системного, компетентнісного, середовищного, комунікативного, особистісно орієнтованого та діяльнісного) цілісно досліджено й розв'язано проблему формування управлінської компетентності майбутніх фахівців ДСНС у процесі професійної підготовки; розкрито ціннісно-мотиваційну, когнітивну, діяльнісну, особистісно-рефлексивну складові зазначеної компетентності; визначено критерії (аксіологічно-мотиваційний, когнітивний та діяльнісно-рефлексивний) із відповідними показниками рівнів сформованості управлінської компетентності майбутніх фахівців ДСНС (високий, середній, низький);

– обґрунтовано та запроваджено педагогічні умови формування управлінської компетентності майбутніх фахівців ДСНС (розвиток управлінських якостей майбутніх фахівців ДСНС, що забезпечують ефективність їх діяльності загалом та управлінської зокрема; упровадження інтерактивних методів та форм освітнього процесу з метою залучення майбутніх фахівців ДСНС до активного

процесу формування управлінської компетентності; застосування інформаційно-комунікаційних технологій під час формування управлінської компетентності майбутніх фахівців ДСНС);

– спроектовано та експериментально перевірено структурно-функціональну модель формування управлінської компетентності майбутніх фахівців ДСНС, що включає такі взаємопов'язані блоки: цільовий, теоретико-методологічний, процесуально-технологічний.

Уточнено суть понять «управління», «управлінська діяльність», «керівник», «командир», «майбутній фахівець ДСНС», «компетентність», «управлінська компетентність», «управлінська компетентність майбутнього фахівця ДСНС», «формування управлінської компетентності майбутнього фахівця ДСНС».

Удосконалено форми, методи, засоби та технології формування управлінської компетентності майбутніх фахівців ДСНС.

Подальшого розвитку набули методологічні підходи і принципи до формування управлінської компетентності майбутніх фахівців ДСНС.

Практичне значення одержаних результатів полягає в визначенні змістовних, організаційно-педагогічних і процесуально-дієвих засобів формування управлінської компетентності майбутніх фахівців ДСНС.

У процесі професійної підготовки майбутніх фахівців ДСНС, можуть застосовуватися: методика формування управлінської компетентності майбутніх фахівців ДСНС, контрольно-вимірjuвальний інструментарій для моніторингу рівня сформованості управлінської компетентності; структурно-функціональна модель формування управлінської компетентності майбутніх фахівців ДСНС може бути запропонована як варіант у реалізації практико-орієнтованої підготовки майбутніх фахівців даної галузі.

Навчально-методичні напрацювання можуть використовувалися для розширення та оновлення змісту навчальних курсів «Організація служби та підготовки», «Організація аварійно-рятувальних робіт», «Організація управління в екологічній діяльності», «Діяльність органів управління в НС», «Організація управління та діяльності у сфері ЦЗ», «Основи педагогічного менеджменту», «Методи прийняття управлінських рішень», «Управління освітніми проектами», «Управління проектами у системі ЦЗ», «Лідерство та управління командою», «Лідерство та самореалізація», «Розвиток лідерства», «Менеджмент в соціальній роботі», «Інноваційний менеджмент», «Освітнє лідерство» та ін.; для розроблення спецкурсів, курсів за вибором студентів, підручників, навчальних посібників; для організації виробничої практики; у проведенні наукових досліджень з означеної проблематики.

Результати дисертаційної роботи *впроваджено* в освітній процес Львівського державного університету безпеки життєдіяльності (довідка № 3 від 28 жовтня 2025 р.), Національного університету цивільного захисту України (довідка № 15/88 від 13 листопада 2025 р.), Центральноукраїнського державного університету імені Володимира Винниченка (довідка № 61-н від 17 листопада 2025 р.).

Апробація результатів дослідження. Основні положення і результати дослідження апробовано на науково-практичних конференціях різного рівня,

зокрема:

міжнародних – «Science and education: synergy of innovation» (Берлін, 2025);
всеукраїнських – «Теорія і практика цифрового навчання в сучасних закладах освіти» (Вінниця, 2022), «Теорія і практика цифрового навчання в сучасних закладах освіти» (Вінниця, 2023), «Теорія і практика цифрового навчання в сучасних закладах освіти» (Вінниця, 2024), «Осінні читання освітян. Освіта під час війни: актуальні аспекти, ефективні форми та безпечний простір» (Чернігів, 2025).

Оцінка структури дисертації, її мови і стилю викладання. Робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків до кожного з них, списку використаних джерел до кожного розділу, загальних висновків та додатків. Дисертація написана грамотною українською мовою, стиль викладання матеріалу відповідає прийнятому в науковій літературі.

Публікації. Зміст і результати дисертаційної роботи представлено у 11 одноосібних публікаціях: із них – 5 статей опубліковано у фахових виданнях України; 1 стаття в закордонному виданні; 5 тез – у збірниках матеріалів науково-практичних конференцій.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ ***Наукові публікації, які відображають основні наукові результати кандидатської дисертації***

Статті у наукових періодичних виданнях, включених до переліку наукових фахових видань України:

1. Миронюк В. Г. Структура управлінської компетентності майбутніх фахівців ДСНС. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології*. Суми : Сумський державний педагогічний університет імені А. С.Макаренка, 2024. № 5 (139). С. 495-504. DOI : <https://doi.org/10.24139/2312-5993/2024.05/495-504>

2. Миронюк В. Г. Використання інноваційних технологій в формуванні управлінської компетентності майбутніх фахівців ДСНС. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології*. Суми : Сумський державний педагогічний університет імені А. С.Макаренка, 2024. № 6 (140). С. 506-515. DOI : <https://doi.org/10.24139/2312-5993/2024.06/506-515>

3. Миронюк В. Особливості формування управлінської компетентності майбутніх фахівців ДСНС. *Наукові записки*. Серія: Педагогічні науки. Кропивницький: ЦДУ ім. В. Винниченка, 2025. Вип. 219. С. 503-507. DOI : <https://doi.org/10.36550/2415-7988-2025-1-219-503-507>

4. Миронюк В. Формування управлінської компетентності майбутніх фахівців ДСНС засобами інформаційно-комунікаційних технологій. *Наукові записки*. Серія : Педагогічні науки. Кропивницький: ЦДУ ім. В. Винниченка, 2025. Вип. 220. С. 230-234. DOI : <https://doi.org/10.36550/2415-7988-2025-1-220-230-234>

5. Миронюк В. Г. Модель формування управлінської компетентності майбутніх фахівців ДСНС. *Наукові записки*. Серія : педагогіка і психологія. Вінниця: Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського, 2025. Вип. 83. С. 64-68. DOI : <https://doi.org/10.31652/2415-7872-2025-83-64-68>

Статті у закордонних виданнях:

6. Myroniuk V. Development of managerial competence in future professionals state emergency service of Ukraine. *Pedagogy and Education Management Review*. 2025. № 3(21). Pp. 94-102. URL: <https://doi.org/10.36690/2733-2039-2025-3-94-102>

Наукові публікації, які додатково відображають наукові результати кандидатської дисертації

Тези в матеріалах науково-практичних конференцій:

7. Миронюк В. Г. Реалізація діяльнісного підходу у процесі формування управлінської компетентності майбутніх фахівців ДСНС. *Теорія і практика цифрового навчання в сучасних закладах освіти*: матер. Всеукр. вебконф. (м. Вінниця, 26 травня 2022 року). Вінниця, 2022.

8. Миронюк В. Г. Роль мотиваційного компоненту у формуванні управлінської компетентності майбутніх фахівців ДСНС. *Теорія і практика цифрового навчання в сучасних закладах освіти*: матер. Всеукр. вебконф. (м. Вінниця, 26 травня 2023 року). Вінниця, 2023.

9. Миронюк В. Г. Формування управлінських умінь у процесі професійної підготовки майбутніх фахівців ДСНС. *Теорія і практика цифрового навчання в сучасних закладах освіти*: матер. Всеукр. вебконф. (м. Вінниця, 23 травня 2024 року). Вінниця, 2024.

10. Миронюк В. Г. Підготовки фахівців у галузі безпеки людини до управлінської діяльності у ЗВО України. *Science and education: synergy of innovation*: матер. І Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Берлін, Німеччина, 1-3 вересня 2025 року). Берлін, 2005. С. 118-121.

11. Миронюк В. Г. Пріоритети формування управлінської компетентності майбутніх фахівців ДСНС. *Осінні читання освітян. Освіта під час війни: актуальні аспекти, ефективні форми та безпечний простір*: матер. І Всеукр. наук.-практ. конф. (м. Чернігів, 30 жовтня 2025 року). Чернігів : ПАУ, 2025. С. 44-47.

Публікації В. Г. Миронюка відповідають установленим вимогам та достатньо повно відображають суть та результати виконаного дослідження.

Дисертація Миронюка Віталія Григоровича «Формування управлінської компетентності майбутніх фахівців ДСНС», подана на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук зі спеціальності 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти є самостійною та завершеною науковою працею, у якій виконано конкретне наукове завдання (розроблено, теоретично обґрунтовано та експериментально перевірено ефективність моделі та педагогічних умов формування управлінської компетентності майбутніх фахівців ДСНС). Дисертаційне дослідження відповідає чинним вимогам щодо кандидатських дисертацій (пп. 9, 11-13) «Порядку присудження наукових ступенів» (затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 24.07.2013 р. № 567 зі змінами).

УХВАЛИЛИ:

1. Рекомендувати дисертаційне дослідження Мironюка Віталія Григоровича «Формування управлінської компетентності майбутніх фахівців ДСНС», подане на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук до розгляду у спеціалізованій вченій раді за спеціальністю 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти.

2. Затвердити розгорнутий висновок кафедри освітніх наук щодо кандидатської дисертації Мironюка Віталія Григоровича (додається).

З даного питання відбулося голосування.

Результати голосування:

«за» – 7;

«проти» – немає;

«утримались» – немає.

Постанова і висновок прийняті відкритим голосуванням одногосно.

Головуючий на засіданні фахового семінару

доктор педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри освітніх наук
ЦДУ імені Володимира Винниченка

Микола ДУБІНКА

Рецензенти:

доктор педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри освітніх наук
ЦДУ імені Володимира Винниченка

Микола ДУБІНКА

кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри освітніх наук
ЦДУ імені Володимира Винниченка

Тетяна БАБЕНКО

«04» грудня 2025 р.

